

FAKULTET FOR UTDANNINGSVITENSKAP

BACHELOROPPGAVE

Studieprogram: BBDBAC

Høst 2022

Forfattere: Annie Tjelta & Janne Idsø Nordbø.

Kandidat nummere: 6004 & 6014

Tittel: Implementering av rammeplanens fagområder.

Title: Implementation og the framework plan`s subject areas.

Fag: Ledelse

Hovedbegrepene i oppgaven:

Barnehagens plandokumenter, bottom-up og top-down-perspektiver, implementeringsprosess, rammeplanens fagområder og styrer.

Stavanger

04.01.2023

Sammendrag

Denne bacheloroppgaven viser til hvordan kan styrer påvirke implementeringsprosess av rammeplanens fagområder til den enkelte barnehagen plandokumenter. Vi tar for oss fire ulike barnehager, der vi ønsker å se på likheter og ulikheter ved implementering av rammeplanens fagområder i barnehagenes plandokumenter. Dette ved å se på problemstilling:

Hvordan kan styrer påvirke implementeringsprosess av rammeplanens fagområder i barnehagenes plandokumenter?

For å finne svar på problemstilling tar vi for oss tre forskerspørsmål:

1. Hvilke roller har styrer i implementeringsprosess?
2. Hvordan presenteres fagområdene i årsplan?
3. Hvordan presenteres fagområdene i progresjonsplan?

På veien mot å finne svar på problemstilling benyttet vi metodene kvalitativt intervju og dokumentanalyse. Vi har valgt å intervju fire styrere og analysere plandokumenter fra disse barnehagene. I denne oppgaven er plandokumenter årsplan og progresjonsplan. I årsplaner og progresjonsplaner ser vi på om endringene fra revidert rammeplan 2017 er implementert. Dette vil vi belyse med å trekke fram relevant teori som Fullans implementeringsprosess og top-down og bottom-up-perspektiver, samt teori om styrers roller og plandokumenter. Funn fra intervjuer og plandokumenter vil bli presentert og drøftet.

Forord

Vi vil takke vår oppmuntrende og dyktige veileder Carl Cato Wadel. Han har gitt oss mange gode råd på veien. En ekstra takk går til de fire velvillige styrerne, som vi har intervjuet og gitt oss plandokumenter i form av årsplaner og progresjonsplaner.

Innholdsfortegnelse:

Sammendrag.....	2
Forord.....	3
Innholdsfortegnelse:.....	4
1. Innledning.....	6
<i>1.1.Oppgavens tema</i>	<i>6</i>
<i>1.2.Problemstilling og forskerspørsmål</i>	<i>6</i>
<i>1.3.Begrepsavklaring og begrensninger.....</i>	<i>7</i>
<i>1.4.Oppgavens oppbygning</i>	<i>8</i>
2. Teori:	8
<i>2.1.Barnehageloven:</i>	<i>8</i>
<i>2.2.Barnehagens styringsdokumenter:</i>	<i>8</i>
2.2.1.Barnehagens rammeplaner	8
2.2.2. Rammeplanens fagområder	9
<i>2.3.Implementering.....</i>	<i>9</i>
2.3.1.Fullan implementeringsprosess	9
<i>2.4.Top-down og buttom-up-perspektiver</i>	<i>10</i>
2.4.1.Integrerede implementeringsmodel.....	11
2.4.2.Implementeringsdoktriner	11
<i>2.5.Styrers roller.....</i>	<i>13</i>
2.5.1.Administrativ ledelse.....	13
2.5.2.Læringsledelse.....	13
<i>2.6.Plandokumenter</i>	<i>14</i>
2.6.1.Årsplan	14
2.6.2.Progresjonsplan.....	14
2.6.3. Død mus pedagogikken	15
3. Metode	15
<i>3.1.Kvalitativt intervju.....</i>	<i>16</i>
<i>3.2.Dokumentanalyse.....</i>	<i>17</i>
<i>3.3.Triangulering</i>	<i>18</i>

3.4. Validitet	18
3.5. Reliabilitet	18
3.6. Forskningsetikk:	18
4. Presentasjon og drøfting av funn:.....	19
4.1. Hvilke roller har styrer i implementeringsprosess?.....	19
4.2. Hvordan presenteres fagområdene i årsplan?	22
4.3. Hvordan presenteres fagområdene i progresjonsplan?.....	24
4.4. Hvordan kan styrer påvirke implementeringsprosess av rammeplanens fagområder i barnehagenes plandokumenter?	27
5. Avslutning	32
6. Litteraturliste	34
7. Vedlegg:.....	36
7.1. Vedlegg 1: Intervjuguide	36
7.2. Vedlegg 2: Samtykkeskjema	38
7.3. Vedlegg 3: Gruppe kontrakt Bachelor 2022/2023.	41

1. Innledning

1.1.Oppgavens tema

Tema på oppgaven er implementering av rammeplanens fagområder. Bakgrunn for valg av tema er våre erfaringer som instruktører for lærlinger, der våre oppgaver var å motivere lærlinger til å koble praktisk arbeid til rammeplanens fagområder. Rammeplanens fagområder ble i 2017 revidert, der fagområder ble tydeligere på hva personalet skal gjøre. Og to nye begreper mat og teknologi ble introdusert (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 47-57). Vi er nysgjerrig på styrers rolle og påvirkning i endringsprosesser, slik som en implementeringsprosess er -hvordan fagområdene presenteres i barnehagens plandokumenter. Rammeplanens endringer er initiert av at regjeringen Solberg gjennom en Stortingsmelding (Meld. st. 19 (2015-2016)), hvor Kunnskapsdepartementet fikk i oppdrag å endre rammeplanen.

I 2018 gav Utdanningsdirektoratet oppdrag til forskingsinstitusjonen NORCE-Norwegian Research Centre AS, heretter kommer vi til å skrive forkortelsene Udir og NORCE. Oppdraget var å evaluere arbeidet med implementering av rammeplan for barnehagen. Prosjektet skal vare fra desember 2018 til desember 2023 (Homme et al., 2020, s. 8). At Udir har gitt NORCE i oppdrag å evaluere arbeidet med implementering, viser at temaet for oppgaven er aktuelt og er noe det er behov for mer kunnskap om. Kunnskap vi trenger å vite mer om er ulike måter å implementere rammeplanens fagområder i barnehagens plandokumenter.

1.2.Problemstilling og forskerspørsmål

På bakgrunn av det vi har sagt ovenfor ønsker vi å se nærmere på følgende problemstilling:

Hvordan kan styrer påvirke implementeringsprosess av rammeplanens fagområder i barnehagens plandokumenter?

For å finne svar på problemstillingen tar vi for oss tre forskerspørsmål:

1. Hvilke roller har styrer i implementeringsprosess?
2. Hvordan presenteres fagområdene i årsplan?
3. Hvordan presenteres fagområdene i progresjonsplan?

For å svare på problemstilling tar vi først for oss styrers rolle og deretter analyserer vi årsplaner og progresjonsplaner fra de fire ulike barnehagene. Dette gjør vi ved å bruke metodene kvalitativt intervju og dokumentanalyse.

1.3. Begrepsavklaring og begrensninger

Sentrale begreper i oppgavens problemstilling er begrepene *implementering*, *rammeplans fagområder*, *styrer* og *barnehagens plandokumenter*. To andre begreper som er sentrale i oppgaven er *top-down* og *bottom-up-perspektiver*. Ettersom at disse begrepene ikke er en del av ordlyden i problemstillingen, har vi valgt å forklare disse begrepene i metodekapittelet.

Implementering i denne sammenheng betyr endringsprosess for å utvikle barnehage som organisasjon. Nordahl og Hansen (2021, s. 11-17) deler implementering inn i tre faser; initiering, implementering og videreføring. Vi avgrensner oppgaven til å se på de to første fasene, som utdypes mer i teorikapittelet.

Implementeringsprosess avgrensner vi med å se på implementering av rammeplanens fagområder i *barnehagenes plandokumenter*. *Rammeplanens fagområder* kan sees i sammenheng med fag i skolen, og skal presentere barnehagens pedagogiske innhold (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 47).

Ifølge Barnehageloven § 17 og 24 (2005) er *styrer* en sentral person i barnehagens virksomhet, og den vektlegger at styrer har ansvar for det pedagogiske og administrative arbeidet i barnehagen. Pedagogisk ledelse som *rolle* og pedagogisk leder som *stilling* kan ofte bli forvekslet, For å skille disse begrepene velger vi å bruke begrepet til Wadel (2008, s.58) *læringsledelse* istedenfor pedagogisk ledelse. Disse begrepene blir mer forklart i teorikapittelet.

Barnehagens plandokumenter i denne oppgaven er avgrenset til årsplan og progresjonsplan. Ifølge barnehageloven § 2 (2005) er *årsplan* et lovpålagt dokument, og en lokal plan for den enkelte barnehage (Alvestad, 2004, s. 19). Dette vil bli mer utfyllende i teorikapittel. Rammeplanen viser til det skal utarbeides planer for kortere eller lengre tidsrom (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 37), såkalt *progresjonsplaner*. Planer kan være for ulike barnegrupper eller aldersgrupper (Alvestad, 2022, s. 61),

1.4.Oppgavens oppbygning

I teorikapittelet presenteres relevant teori og i metodekapittelet redegjør vi for metodene vi har anvendt i vår innhenting av empiri. Empiri og drøfting har vi valgt å slå sammen i oppgavens hovedkapittel, der funn blir presentert og drøftet. Oppgaven avsluttes med oppsummering av de viktigste funn i vår studie, i forsøk på å besvare problemstilling.

2. Teori:

I teorikapittelet vil vi først trekke fram hva Barnehageloven og rammeplanen vektlegger i forhold til barnehagens pedagogiske tilbud, og endringsprosess av rammeplanens fagområder. Deretter presenterer vi relevant teori om Fullan implementeringsprosess og top-down og bottom-up-perspektiver. Top-down-perspektivet vil bli forklart med å vise til Winter integrerende implementeringsmodell. Bottom-up-perspektivet vil bli forklart ved å vise til Rørviks profesjonsdoktrine. Til slutt vil vi belyse teori om begrepene styrers roller og plandokumenter.

2.1.Barnehageloven:

Barnehageloven § 2 (2005) som barnehagens samfunnsmandat vises det til rammeplan som en nasjonalt plan, mens årsplan er en lokal plan for hver barnehage. En ny barnehagelov trådte i kraft i 2006, hvor målet var å styrke forutsetningene til barnehagene, slik at barna får et godt pedagogisk tilbud. Bondevik regjeringen flyttet ansvaret for barnehagesektor fra Barne- og familie departementet til Kunnskapsdepartementet (Ot.prp. nr. 72 (2004–2005)).

2.2.Barnehagens styringsdokumenter:

Barnehagens styringsdokumenter er rammeplan for barnehagen, der vi trekker frem fagområdene sentrale endringer fra rammeplan 2006 til revidert rammeplan 2017.

2.2.1.Barnehagens rammeplaner

I 2017 (Kunnskapsdepartementet, s. 47-57) kom en revidert utgave av rammeplanen, hvor ordlyden er mer forpliktende og uttrykkes med hva «personal skal» kontra «bør», oppimot alle fagområdene. To av fagområdene har blitt omformet fra *Kropp, bevegelse og helse* og *Natur, miljø og teknikk* fra rammeplan 2006 (Kunnskapsdepartementet, s. 35-36 & 38-39), til *Kropp, bevegelse, mat og helse* og *Natur, miljø og teknologi* i revidert rammeplan 2017 (Kunnskapsdepartementet, s. 49-50 & 52-53).

2.2.2. Rammeplanens fagområder

I revidert rammeplan fra 2017 er *mat* et nytt begrep. Personalet skal legge tilrette for måltidsaktivitetene opp mot måltidsglede og kunnskap om matproduksjon (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 49-50). Helsedirektoratet (2021) har lagt føringer for mat og måltider i barnehagen, der måltidene bør ha grønnsaker og frukt og unngå søtsaker. *Teknologi* er et annet nytt begrep, der barna kan få utforske og eksperimentere med teknologi (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 53). Teknologi bygger på håndverkstradisjoner, hvordan mennesker skaper og produserer produkter. Teknologi er mer enn digitale verktøy. Det kan være naturvitenskaplig kunnskap, hvordan få erfaring med teknologi. Teknologi kan være alt ifra hvordan man kan bruke en ostehøvel til hvordan man utfører ulike eksperimenter, men også bruk av digitale verktøy som å ta bilde med mobil (Halstvedt, 2019).

Fagområdene har vi som barnehagestudenter fått kunnskap om igjennom studiet. I praksis har vi opplevd ulike planer som årsplaner og progresjonsplaner. Dette synes vi er interessant og vil se nærmere på hvordan de ulike barnehagers skriftlige planer presenterer fagområdene. Ifølge rammeplanen skal alle barnehager utarbeide en årsplan. I tillegg skal det utarbeides planer med progresjoner for ulike barnegrupper. Styrernes oppgaver er å organisere og lede planlegging av innholdet. Utarbeidelsen av det pedagogiske innholdet i årsplan blir ledet av styrer, men fastsettes av barnehagens samarbeidsutvalg. Et utvalg satt sammen av foresatte, ansatte og styrer (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 16 & 37-38).

2.3. Implementering

Implementering av rammeplanens fagområder handler om at barnehagene gjennomgår en endringsprosess, hvor en skal se på hva som skal endres og hvem som er med i prosessen (Nordahl & Hansen, 2021, s. 11). Et faglig perspektiv vi ønsker å presentere omhandler implementeringsprosess hvor vi vil belyse *Fullan implementeringsprosess* (2016 referert i Nordahl og Hansen 2021, s. 13-14 & 35).

2.3.1. Fullan implementeringsprosess

Fullan implementeringsprosess er interessant fordi det handler om implementering av reformer, hvor revidert rammeplan 2017 nevnes (Roland, 2022, s. 47).

Implementeringsprosess handler om en endringsprosess (Roland 2022, s. 49 referer til Fullan 2016). *Initiering* er endringer som settes i struktur igjennom informasjonsutveksling.

Informasjonsutveksling kan uttrykkes igjennom kjernekomponenter. Kjernekomponentene i endringen kan påvirkes igjennom mål, der personalet skal få sette seg inn i rammeplanens fagområder og ha en plan for hvordan implementeringen presenteres i årsplan og progresjonsplaner. Implementeringsplaner kan utvikles over tid (Roland, 2022, s. 49-50).

Nordalh og Hansen (2021, s. 13-15) viser til endringsprosess hvor hele barnehagen er involvert, og hvordan fagområdene blir presentert i årsplan og progresjonsplaner. Initieringsfase bør man arbeide systematisk med, og fremhever hvem som skal delta i prosessen (Nordahl & Hansen, 2021, s. 15). Endringsprosess innføres nasjonalt fra regjering, der endringer påvirker barnehagen som virksomhet.

Implementering er selve iverksetting av rammeplanens fagområder. I barnehagen kan dette oppnås igjennom *implementeringsdrivere* trening, veiledning eller støtte blandt annet fra styrer. Implementeringsdrivere kan påvirke resultatet (Roland, 2022, s. 50-51). Nordalh og Hansen (2021, s. 15-17) viser også til implementeringsfasen hvor selve implementering skjer i møte med personalet i barnehagen. Fasene kan påvirke hverandre under implementeringsprosess. Initiating og implementering er en implementeringsprosess som kan påvirkes med to ulike perspektiver. Det leder oss videre til top-down og bottom-up perspektiver.

2.4. Top-down og bottom-up-perspektiver

To hovedperspektiver på gjennomføring av implementeringsprosess omtales som *top-down og bottom-up-perspektiver*. I den videre redegjørelsen for disse to perspektiver vil vi trekke inn Winters Integrerte implementeringsmodell og Rørviks beskrivelse av Implementeringsdoktrinene. Winter integrerende implementeringsmodell, beskriver en politisk påvirkning av barnehage som organisasjon. Det kan forklares med regjeringens vedtak om ny rammeplan for barnehage, som påvirker implementeringsprosess i barnehager. Rørviks beskrivelse av ulike doktriner omhandler ny reform som implementeres i norske skole. Implementeringsdoktrinene kan knyttes til barnehagesektor, siden både skole og barnehage er under Kunnskapsdepartementet (Ot.prp. nr. 72(2004–2005)).

Top-down-perspektivet omhandler styring og hierarki for å strukturere implementeringen (jf. Winter & Nielsen, 2008, s. 96, hvor det refereres til Mazmanian og Sabatier 1981 & 1983). I Winters Integrerte implementeringsmodell vil fokuset være på regjeringens vedtak av

rammeplan 2017 (Kunnskapsdepartementet), og prosessen ned til barnehagen som virksomhet. Den politiske utformingen og implementeringen av barnehagens plandokumenter betrakter vi som en top-down-prosess. Underveisrapporten til NORCE viser til top-down-perspektivet, der implementeringen er et instrumentelt og tradisjonelt perspektiv (Homme et al., 2020, s. 13).

Buttom-up-perspektivet viser til at implementeringen starter lokalt i virksomheten (jf. Winter og Nielsen, 2008, s. 95-96). Rørviks beskrivelse av Implementeringsdoktrinene kan hjelpe oss å få fram hva som skjer i implementeringsprosesser knyttet til barnehagens styringsdokumenter. Det kan både være snakk om top-down og buttom-up-perspektiver og prosesser. Winter og Rørvik opererer med andre ord med ulike begreper på samme implementeringsprosesser.

2.4.1. Integrerte implementeringsmodell

Winters *Integrerte implementeringsmodell* presenteres i Winter og Nielsen (2008, s. 17-18), med fem faktorer. Den første faktoren *politisk design*, kan være et politiske vedtak som kan påvirke implementeringen av politiske utformede styringsdokumenter nedover i organisasjoner, som kommunene og barnehagene. Den andre faktoren *organisatorisk og interorganisatorisk adferd* som for eksempel kunne innebære at barnehagene får et krav fra myndighetene om å gjennomføre rammeplanens fagområder. Den tredje er *ledelse* som i barnehagen er det styrer som har et ansvar for å iverksette vedtak fra regjeringen. Disse tre faktorene tyder på en top-down prosess, hvor implementeringen starter på toppen i det politiske systemet og går nedover til barnehagene. Den fjerde faktoren i modellen er *personalet* og femte faktoren er *målgruppen*, som kan være barnehagebarn og deres foreldre. Dette kan lede oss over til å presentere Rørviks implementeringsdoktriner. Vi vil se på likheter på det Rørvik kaller hierarkidoktrines og top-down-perspektivet, og videre mellom det han kaller profesjonsdoktrine og bottum-up-perspektivet.

2.4.2. Implementeringsdoktriner

Et annet faglig perspektiv vi ser på som relevant for vår oppgave er *implementeringsdoktriner*, der det skiller mellom hierarkidoktrine og profesjonsdoktrine (Rørvik et al., 2014, s. 111-113).

Regjeringen og Kunnskapsdepartementet er barnehagens øverste politiske myndighet, og befinner seg på topp i *hierarkidoktrinen*. Hierarkidoktrine er en doktrine som knyttes sammen av myndighet og kyndighet. Regjeringen har myndighet til å gjennomføre reformer og vedta en ny rammeplan. Udir skal iverksette politiske vedtaket (Røvik et al., 2014, s. 111). I 2017 fikk Udir i oppdrag å implementere en ny revidert rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver (Kunnskapsdepartementet, 2017a). At Regjeringen vedtar og beslutter samfunnsmandat og styringsdokumenter eksemplifiserer en top-down prosess, som omtales som et instrumentelt perspektiv (Homme et al., 2020, s. 13). Instrumentelt perspektiv omhandler et formelt samarbeid i organisasjon som har en hierarkisk ledelse (Børhaug et al., 2011, s. 197).

Den hierarkiske kjede går fra Udir og videre til statsforvalterne som er øverste leder i fylke, deretter til eiere av barnehagene. Eierne av barnehagene kan være både kommunen og private aktører. Styrere i kommunale og private barnehager har ansvar for at personalet får opplæring i rammeplan for barnehage. Personalet skal da utføre arbeidet med barn i tråd med samfunnsmandatet og rammeplan for barnehage (Røvik et al., 2014, s. 112).

Profesjonsdoktrine som er den andre av doktrinene, starter implementeringsprosesser nedenfra og oppover i organisasjonen (Røvik et al., 2014, s. 112). I implementering av rammeplanens fagområder er styrer sentral. Styrer bør ha et kyndig, kritisk og konstruktivt blikk, som kan gi autoritet i implementeringsprosess. Profesjonsfelleskapet består av faglig og verdifullt felleskap. Faglig felleskap der styrer har ansvar for å legge tilrette for at personalet er faglig oppdatert på rammeplanens fagområder. Og verdifullt felleskap hvor det er gjensidig tillit mellom styrer og personalet (Røvik et al., 2014, s. 112).

I lys av dette trekker vi inn NORCE underveisrapporten, som viser til styrere inkluderer pedagogiske ledere i planlegging av implementering, der 80 prosent av styrerne involverer hele personalet (Homme et al., 2020, s. 192). Det leder oss videre til hvilken rolle styrer har i implementering av rammeplanens fagområder.

2.5. Styrers roller

Styrers roller blir gjengitt i rammeplan for barnehage der det vektlegges at styrer skal lede og planlegge barnehagens innhold og har ansvar for at personalet involveres i planer (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 16). Av styrers ulike roller vil vi først beskrive *administrativ ledelse* og deretter *læringsledelse* som samsvarer med *pedagogisk ledelse*.

2.5.1. Administrativ ledelse

Wadel (2008, s. 58-59) viser til *administrativ ledelse* som er en sentral rolle i organisasjon ledet av styrer. Det kan sikre barnehagens effektivitet i implementeringsprosess, men har mest fokus på styrers rolle i den daglige drift av barnehagen. Det kan vise til hvordan barnehage i det daglige organiserer hverdagen her og nå. Administrativ ledelse kan beskrives som å være administrator, der styrer organiserer og leder implementeringsprosess (Børhaug et al. 2011, s. 87).

2.5.2. Læringsledelse

Wadel (2008, s. 57) viser til pedagogisk ledelse som kan være en læringsprosess i organisasjonen. Pedagogisk ledelse kan forveksles med stillingen pedagogisk leder, for å skille disse like begrepene vil vi benytte Wadel (2008, s. 58) sitt begrep *læringsledelse* istedenfor pedagogisk ledelse. Læringsledelse hvor personalet øker sin kompetanse gjennom å lære fra hverandre, og at styrer rolle hever personalet faglige kompetanse. Det kan forklares med at styrers rolle er i en lærende organisasjon, hvor styrer har ansvar for det pedagogiske innholdet (Alvestad, 2022, s. 65).

NORCE undersrapport viser til at styrers rolle både kan fremme og hemme implementeringsprosessen. Hvordan styrer påvirker implementeringsprosess av rammeplanens fagområder, kan påvirker personalet forståelse av det pedagogiske innholdet (Homme et al., 2020, s. 13 & 169).

2.6. Plandokumenter

Plandokumenter i denne oppgaven er avgrenset til årsplaner og progresjonsplaner.

Plandokumenter er innhentet fra styrerne vi intervjuet.

2.6.1. Årsplan

Ifølge barnehageloven § 2 (2005) fastsettes en årsplan for hver barnehage, hvor barnehagens innhold skal presenteres. Rammeplan for barnehage vektlegger at samarbeidsutvalget som består av styrer, noen fra personalet og noen fra foreldregruppen i barnehagen skal godkjenne årsplan (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 38). Dette blir gjengitt av Madland (2010, s. 221), der foreldrene kan medvirke igjennom samarbeidsutvalget ved å godkjenne årsplans innhold. Alvestad har skrevet en bok om: *Årsplanarbeid i barnehagen*. Hun viser til årsplan som en lokal plan for hver barnehage (Alvestad, 2004, s. 19-20). Årsplan skal inneholde blant annet rammeplanens fagområder. Boken ble skrevet før de største endringene av rammeplanens fagområder (Kunnskapsdepartementet, 2006, s. 33-43) og beskrive bare fem av fagområdene. Det er i dag syv fagområder (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 47-57).

NORCE underveisrapporten viser at rammeplanen blir oppfattet som et godt pedagogisk verktøy, der personale kan fylle rammeplanens fagområder med innhold ut fra sitt faglige skjønn (Homme et al., 2020, s. 270). Personalets faglige skjønn kan bli presentert i plandokumenter. Videre vil vi vise til to funn i NORCE underveisrapport, der faglig skjønn kan påvirke implementeringsprosessen.

Et funn viser at rammeplanens fagområder ikke fikk så mye fokus i implementeringen av rammeplanen 2017 (Kunnskapsdepartementet), fordi rammeplanens fagområder hadde få endringer (Homme et al., 2020, s. 156).

Et annet funn viser fokus på *Kropp, bevegelse, mat og helse*, knyttes opp mot fag i skolen (Homme et al., 2020, s. 156).

2.6.2. Progresjonsplan

Rammeplanen (2017, s. 37-38) viser til at hver barnehage skal utarbeide en plan for ulike barnegrupper, som i barnehage blir omtalt som progresjonsplan. I

boka *Barnehageutvikling* skriver Alvestad (2022, s. 61-62) om planarbeid i barnehagen. Hun viser til at styrer har ansvar for lokale årsplan og løfte barnehagen som lærende organisasjon.

Barnehagen som lærende organisasjon, der styrer involverer personalet i det pedagogiske arbeidet. Planer for barnegruppene kan være delegert til pedagogisk ledere. Det kaller vi for progresjonsplaner. Planer skal kvalitetssikres av styrer, hvor styrers rolle kan være en som driver et implementeringsarbeid (Alvestad, 2022, s. 65-66).

Ifølge NORCE underveistrapport var et funn at barnehagen hadde fokus på *Antall, rom og form* og *Kommunikasjon, språk og tekst* i 2009. Et annet funn er at i 2019 hadde barnehagene fokus på rammeplanens nye formulerte fagområder, som *Kropp, bevegelse, mat og helse* og *Natur, miljø og teknologi*. De nye begrepene er *mat* og *teknologi*, der mat knyttes opp mot sunn ernæring og teknologi oppimot skolefaget naturfag (Homme et al., 2020, s. 158).

2.6.3. Død mus pedagogikken

Død mus pedagogikken er en måte å møte barnas interesser på. Pedagogiske situasjoner kan være både planlagte og ikke er planlagte. Det er viktig med planer, men bør ikke gå på bekostning av hva barna er interessert i. Planer bør derfor ikke være så detaljerte at barna ikke får være med å forme sin egen barnehagehverdag. Vi tenker da at planer kan utarbeides med muligheter for endring for at barna skal få komme med sin nysgjerrighet og undring. Progresjonsplaner kan være rammen, der planer er dynamiske og kan forandres med påvirkning av barnas interesse (Langholm, et al., 2017, s. 26-27). Dette styrkes av hva rammeplanens fagområder vektlegger om å la barns nysgjerrighet, interesse påvirke innhold i barnehagens hverdag (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 47).

3. Metode

I dette kapitlet vil vi se på metodene vi har brukt for å få svar på hvordan kan styrer påvirke implementeringsprosess av rammeplanens fagområder i barnehagens plandokumenter. For å finne svar på denne problemstilling må vi få tak i styrers rolle i implementering av rammeplanens fagområder og få innsikt i barnehagens plandokumenter. Ut fra dette har vi valgt kvalitativt intervju med styrere og analyse av barnehagens plandokumenter, som metode for å kunne svare på forskningsspørsmål og oppgavens problemstilling.

3.1. Kvalitativt intervju

Kvalitativt intervju handler om å innhente data fra styrerne sine erfaringer uttrykt med et hverdagsspråk. (Dalland, 2020, s. 71). Vi har valgt et semistrukturert intervju, hvor problemstilling og forskerspørsmål er de overordna spørsmålene i intervjuguiden (vedlegg nr. 1). Under de overordna spørsmålene har vi oppfølgingsspørsmål, som kan være til hjelp for å fordype og sikre oss at vi har forstått styrernes formidling. Disse spørsmålene kan endres underveis for å forbedre intervjuguiden (Christoffersen & Johannessen, 2012, s. 78-79). I intervjuene ønsket vi å få fram styrernes roller og erfaringer i implementeringsprosess (Christoffersen & Johannessen, 2012, s. 77).

Styrerne vi intervjuet er fra fire ulike kommunale barnehager, der alle barnehagene består av fire avdelinger. Vi fant frem til styrerne ved å søke på årsplaner og progresjonsplaner via barnehagene og kommuners hjemmesider. Vi så etter likheter og ulikheter og om begrepene fra rammeplanens fagområder var implementert. Vi kontaktet styrere som hadde mer en 16 års erfaring fra arbeid i barnehage og vært med på implementering av rammeplanen fra 2006 og 2017. En av oss kontaktet styrerne via telefon, der det ble forklart om vår problemstilling og vårt mål med intervjuet. De fire barnehagene har vi valgt å anonymisere ved å navngi dem med *Nasse Nøff*, *Ole Brumm*, *Tiger* og *Tussi*. I forkant av intervjuene sendte vi styrerne samtykkeskjema (vedlegg nr. 2). Samtykkeskjema for å informere om hvem vi er, og hvilket tema vi ønsker å skrive om. Vi forsikret anonymitet og taushetsplikt i forhold til informasjon vi innhentet ved å gi barnehagene fiktivt navn. Styrerne fikk kopi av samtykkeskjema og bekreftet forstått informasjon med en underskrift. Samtykkeskjema med underskrift ble oppbevart nedlåst, som beskrevet i Dalland (2020, s. 82-83).

Våre erfaringer fra vårt første intervju med styrer i Ole Brumm barnehage, som en av oss kjente fram før. Styrer var klar over at vi ønsket å prøve ut intervjuguiden for eventuelt å forbedre den. Under intervjuet observerte vi styrers nonverbale språk at spørsmålene var vanskelige å forstå. Styreren tok lange pauser og måtte spør om hva vi mente, der hen hjalp oss å formulere til mer hverdagsspråk. Vi konkluderte med at vi hadde for mange faguttrykk, derfor endret vi intervjuguiden til mer hverdagsspråk. Dette intervjuet ble tatt en gang til med ny revidert intervjuguide. Styrer i Ole Brumm barnehage skulle være en vi testet ut intervjuguide på. Vi har valgt å trekke fram noen av funnene, men har vært bevisst framlegging på grunn av feilkilde kan forekomme.

I forkant av de andre intervjuene ble det derfor sendt ut intervjuguide. Den nye reviderte intervjuguiden startet med vår problemstilling og forskerspørsmål, for å la styrerne få lede samtalen. Styrernes svar utdypet vi med å stille oppfølgingsspørsmål for å kvalitetssikre vår forståelse av styrers formidling. Styrer i Nasse Nøff og Tiger barnehage erfarte vi intervjuene som gode samtaler. Til slutt intervjuet vi styrer i Tussi barnehage, som viste til barnehageloven, rammeplaner og relevant teori til oppgaven. Etter intervjuene transkriberte vi og sikre bearbeidelse av funnene (Dalland, 2020, s. 95)

Styrken ved kvalitativt intervju er at vi hele tiden kan stille oppfølgingsspørsmål for å fordype og sikre at vi forstår det styrer formidler. Andre styrker kan være at vi samtidig kan observere nonverbalt språk, som underbygger det verbale språket. Svakheter ved kvalitativt intervju er om vi som intervjuer ikke får skriblere alt som styreren sier. Det kan føre til at vi minste verdifull informasjon.

3.2.Dokumentanalyse

Dokumentanalyse handler om å lage et system over dokumentenes innhold (Christoffersen & Johannessen, 2012, s. 87). Skriftlige dokumenter analyseres i like og ulike mønster for å lage et system av funnene (Christoffersen & Johannessen, 2012, s. 88). Plandokumenter vi skal analysere er årsplaner og progresjonsplaner tilknyttet fire barnehager (Dalland, 2020, s. 95).

Plandokumentene systematiserte vi først med å se på årsplaner og deretter progresjonsplaner. I årsplanene så vi først etter likheter og deretter ulikheter i hvordan fagområdene ble presentert. Vi analyserte om presentasjon av fagområdene kunne sees i sammenheng med rammeplanens fagområder fra 2017 (Kunnskapsdepartementet). De viktigste funnene systematiserte vi under problemstilling og forskerspørsmål. Vår erfaring var at årsplanene presenterte fagområdene likt i forhold til rammeplanens fagområder 2017 (Kunnskapsdepartementet).

Deretter analyserte vi progresjonsplaners ulikheter og likheter jamfør analysering av årsplaner. Vår analyse av progresjonsplaner viste variasjoner og mangler fra rammeplaners fagområder (Kunnskapsdepartementet, 2017).

3.3.Triangulering

Triangulering kan styrke data innsamling, det vil si at forsker ser på minst to ulike perspektiver, der de ulike perspektiver kan avdekke svakheter (Løkken & Søbstad, 2013, s. 37-38). Triangulering med at vi er to studenter, som skriver denne oppgaven sammen. Kan styrke forståelse av teori og analysering av funnene fra intervjuer og plandokumenter. Det kan argumenteres for å bidra til å styrke validitet og reliabilitet til empiri vi presenter i oppgaven.

3.4.Validitet

Validitet handler om at vi undersøker det som er relevant for oppgaven og ingen ting annet (Thurén, 2009, s. 32). Det er viktig for å styrke vår oppgave ved å ha problemstilling er i fokus, og dermed avgrense hva vi undersøker. I intervjuguiden forholdt vi oss til problemstilling og forskerspørsmål, for å kvalitetssikre gyldighet for oppgaven.

3.5.Reliabilitet

Reliabilitet handler om å innhente informasjon vi kan stole på (Thurén, 2009, s. 31). Styrerne vi har intervjuet, er valgt ut fra at en har erfaring fra implementering av rammeplanen fra 2006 (Kunnskapsdepartementet) og 2017 (Kunnskapsdepartementet). Det bidrar til å sikre empirien, vi innhenter er relevant for oppgaven og til å stole på.

Christoffersen og Johannessen (2012, s. 23) viser til at reliabilitet handler om pålitelighet. Vi har lagt vekt på at datainnsamlingene skal være relevant for problemstilling (Dalland, 2020, s. 63). Selv om metodene for datainnsamling i utgangspunkt er relevant for å svare på problemstilling, kan det oppstå feilkilder. Dalland (2020, s. 63) viser til et godt forarbeid, kan minske feilkildene.

3.6.Forskningsetikk:

Forskningsetikk handler om retningslinjer og prinsipper vi må forholde oss til ved innhenting av informasjon til oppgaven (Christoffersen & Johannessen, 2012, s. 41). Vi vil i tillegg se på *De nasjonale forskningsetiske retningslinjene for samfunnsvitenskap og humaniora*, som viser til forskningsetikk. Formålet med forskningsetikk er å sikre forsvarlig innhenting av data. Vi må skille mellom rett og galt som er grunnleggende normer. Det vil si at forskning er kilden til pålitelig kunnskap (NESH, 2021, s. 5). Vi har forholdt oss til personvern ved å anonymisere styrernes med å gi barnehagene fiktive navn. Vi sikret styrernes anonymitet gjennom å låse ned samtykkeskjema, og legge til rette for at informasjon i oppgaven ikke er

sporbar. Styrene ble informert om hvordan vi skulle ta vare på datamateriale. Styrene fikk mulighet til å lese gjennom svarene, dersom de ønsket. På den måten var det en mindre risiko for at styrene ved et senere tidspunkt trakk seg.

4. Presentasjon og drøfting av funn:

I hovedkapittelet presenterer vi våre empiriske funn opp mot relevant teori. Vi har valgt å dele presentasjon og drøfting av funn i følgende fire deler:

1. Hvilke roller har styrer i implementeringsprosess?
2. Hvordan presenteres fagområdene i årsplan?
3. Hvordan presenteres fagområdene i progresjonsplan?
4. Hvordan kan styrer påvirke implementeringsprosess av rammeplanens fagområder i barnehagens plandokumenter?

4.1. Hvilke roller har styrer i implementeringsprosess?

Vi vil først trekke frem funn fra læringsledelse, deretter viser vi til administrativ ledelse. Funn fra begge rollene blir drøftet opp mot relevant teori.

Det første funnet vi vil vise til er styrer i Ole Brumm barnehages beskrev av sin rolle: «Jeg tenker at min rolle som styrer, bare inneholder 20 prosent pedagogisk ledelse. Da tenker jeg på faglige samtaler og fagområdene jeg skal presentere i barnehagen for personalet».

Et annet funn i forhold til læringsledelse viser til Tiger barnehagen der styrer beskrev:

Jeg pleier å inspirere mine ansatte til å bruke digitale verktøy i arbeid med barna. Det er god tilgang på skjerm og lerret, når barna jobber på iPad er det da muligheter for at flere barn er med å utforske sammen. Ikke hele personalet er like interessert, derfor pleier jeg å motivere og lære personalet til å ta i bruk digitale verktøy.

Et tredje funn i forhold til læringsledelse av styrer i Tussi barnehage:

I samtaler bruker jeg å trekke fram loven vi skal forholde oss til, mens rammeplanen er en forskrift som vi skal jobbe med i barnehagen. Et eksempel er når vi har jobbet med fagområdet Kommunikasjon, språk og tekst, trekker jeg fram Stortingsmelding 6 om kompetanse løfte. Den inneholder tidlig innsats i barnehagen. Dette mener jeg burde stått i rammeplanen.

Funn knyttet til administrativ ledelse viser vi til styrer i Ole Brumm barnehage beskrivelse av sin rolle: «Jeg tenker at min rolle som styrer inneholder 80 prosent administrative arbeidsoppgaver. Bruker mye av min tid på å organisere. Jeg delegerer progresjonsplaner til pedagogiske leder på hver barnegruppe».

Et annet funn knyttet til administrativ ledelse er fra Nasse Nøff barnehage, der styrer beskriver sin rolle som å deleger og organisere:

Alle i personalet har fått tid til å lese rammeplanen og vært med på implementeringsprosessen igjennom personalmøter. Jeg skrev årsplanen etter innspill fra personalet, mens pedagogiske ledere sammen med sin avdeling skrev progresjonsplaner.

Læringsledelse viser styrer i Ole Brumm til å bare bruke 20% av sin stilling til. Vi ser på styrers rolle som hever kompetansen, fordi barnehagen er en lærende organisasjon. Styrer i Ole Brumm uttrykker å bare ha 20 prosent pedagogisk ledelse eller læringsledelse, som vi bruker i oppgaven. Det kan virke som styrer i Ole Brumm ikke får nok tid til å arbeide med læringsledelse, og ønsker å øke kompetansen blant personalet som kan skape en faglig utvikling. Denne styrerens tankegang om å bruke den 20% av stillingen til faglige samtaler kunne vi tolke gjennom styrer nonverbale språk at det var for lite tid. På den ene siden bare 20 % til læringsledelse kan det føre til at personalet ikke får så mye kompetanseheving, slik at de får mer ny kunnskap om rammeplanens fagområder. På den andre siden var styrer reflektert over sin rolle med å drive læringsledelse for personalet. Vi tenker at viss styrer i Ole Brumm barnehage hadde fått mer tid til læringsledelse, kunne styrer påvirke implementeringsprosess av rammeplanens fagområder. Dette igjennom faglige samtaler, der en knytter teori og praksis sammen i større grad. Et annet funn som også benytter læringsledelse, er styrer i Tiger barnehage som viser til det nye begrep teknologi.

Styrer i Tiger barnehage har tatt fatt på å inspirere og motivere personalet til å bruke digitale verktøy. Gjennom å inspirere og motivere personalet ser vi det som at styrer driver med læringsledelse. Læringsledelse med å lære personalet til å bruke IKT som en del av hverdagen. Teknologi et av de nye begrepene i rammeplanens fagområder 2017. Styrer bruker læringsledelse i opplæring. Det viser til at styrer her er opptatt av å implementere et av de nye begrepene i rammeplanens fagområder. Styrer beskrivelse i det andre funnet viser til at ikke alle i personalet er like opptatt av teknologi. Det at styrer veilede og motiverer, kan føre til en

bred faglig kompetanse innen teknologi i barnehagen. Det kan også føre til at personalet som ikke er så interessert i teknologi motarbeider kompetansen styrer ønsker å heve. Det kan føre til mer motgang for styrer i kompetanse hevingen av rammeplanens nye fagbegrep teknologi.

I Tussi barnehage viser styrer til lover og forskrifter i samtale med personalet i vårt tredje funn. Igjennom at styrer trekker fram Kompetanseløftet og fagområde Kommunikasjon, språk og tekst, kan det virke som styrer ønsker å heve den faglige kompetansen i personalet. Den faglige kompetansen kan styrke styrerens rolle i implementeringsprosessen, og heve det pedagogiske innholdet blant personalet. Dette kan vise en tredje måte styrer kan arbeide med læringsledelse sammen personalet.

Alle disse tre funnene kan knyttes til læringsledelse som kan skape utvikling og gi ny kunnskap. Personalet kan få en kompetanseheving på tross av ulik kompetanse (Wadel, 2008, s. 57). Det kan forklares med at styrers rolle er i en lærende organisasjon, hvor styrer har ansvar for det pedagogiske innholdet (Alvestad, 2022, s. 65).

I motsetning til 20% *læringsledelse* viser styrer i Ole Brumm barnehage til 80% *administrativ ledelse*. Styrer bruker mye av sin tid på å organisere, som er en del av den administrative ledelsen. Administrativ ledelse viser til rollen styrer i Ole Brumm barnehage uttrykker å bruke mest tid på. I implementeringsprosessen kommer det fram at mye av implementering handler nettopp om å organisere og lede. Igjennom å delegere oppgaver til pedagogisk leder i form av utarbeidelsen av progresjonsplaner, kan styrer frigjøre seg fra noen av de administrative oppgaver. En felles implementering der hele personalet er inkludert kan styrke det relasjonelle forholdet og ha et felles mål. Personal som ikke er inkludert i hele implementeringsprosessen, kan svekke implementeringsprosessen og kan skape avstand mellom styrer og personalet.

Et annet funn fra Nasse Nøff barnehage viser til styrer som delegerer og organiserer administrative oppgaver. Styrer organiserer implementeringsprosess med å inkludere hele personalet. På personalmøter får hele personalet delta i form av å komme med innspill til innhold i årplan og progresjonsplan. Styrer delegerte med at personalet satt seg inn i rammeplanens fagområder ved å lese rammeplanen. I tillegg delegerte styrer skriftlige progresjonsplaner til pedagogisk ledere, med å ta med innspill fra personalet på sin personalgruppe. Det knyttes til hva personalet skal gjøre i forhold til rammeplanens

fagområder iforhold til de ulike barnegruppene. Dette kan på den ene siden gi et felles forståelse og en inkluderingskultur. På en annen side kan dette føre til mer arbeid for styrer og pedagogisk ledere i forhold til å få med seg personalet ønsker, knyttet opp mot hva personalet skal gjøre jamfør rammeplanens fagområder.

Disse to ulike måtene styrerne organisere administrativ ledelse kan sees i sammenheng med en sentral organisasjonen som kan sikre barnehagens effektivitet (Wadel, 2008, s. 59). I tillegg at styrer organiserer og leder implementeringsprosess (Børhaug et al. 2011, s. 87).

Læringsledelse og administrativ ledelse er to roller hvor styrer kan påvikre implementeringsprosess. Læringsledelse hvor styrer har faglige samtaler, knytter til hva Barnehagenloven og rammeplanen vektlegger til å inspirere og motivere for å heve kompetansen iforbindelse med nye fagområder. Administrativ ledelse er mer den praktiske delen av implementeringsprosess, der styrer leder og organiserer. Styrer kan da velge å inkludere hele personalet i implementeringsprosess eller delegere noen av oppgavene til pedagogisk leder.

4.2. Hvordan presenteres fagområdene i årsplan?

I denne delen vil vi først trekke fram et funn som er likt beskrevet i alle barnehagenes årsplaner. Vi vil deretter vise til to ulike funn som beskriver mer om de nye fagområdene fra revidert rammeplan.

Det første funnet er hentet fra årsplaner i de fire barnehagene, der rammeplanens fagområder presenteres likt:

*De syv fagområdene knyttet opp mot formelle og uformelle lærings situasjoner:
Kommunikasjon, språk og tekst.
Kropp, bevegelse, mat og helse.
Kunst, kultur og kreativitet.
Natur, miljø og teknologi.
Antall, rom og form.
Etikk, religion og filosofi.
Nærmiljø og samfunn.*

Det andre funnet er hentet fra årsplanen til Ole Brumm barnehage, der begrepene kosthold og digitale verktøy beskrives:

Kosthold: Barnehagen jobber for gode kostholdsvaner ut ifra retningslinjer fra helsedirektoratet.

Digitale verktøy: Barnehagen bruker ulike digitale verktøy som mobiltelefoner og iPad sammen med barna.

Det tredje funnet er hentet fra årsplanen til Tiger barnehage der teknologi omtalt som IKT beskrives:

Barnehagen bruker IKT som verktøy, der barna får bruke digitale verktøy som smarttavle, iPad, printer. Barna får være med å skape egne uttrykk gjennom å være en del av prosessen med å bruke digitale verktøy.

Funnene våre viser at barnehagene hadde lik presentasjon av rammeplanens fagområder i årsplaner. Til å være et lovpålagt og offentlig dokument kan fagområdenes beskrivelse i årsplan fremstå som noe mangelfull. Kanskje ville mer utdypende beskrivelser av rammeplanens fagområder, som vi kan se i progresjonsplaner være hensiktsmessig. Det kan ha sammenheng med det Alvestad skriver om at fagområdene bare er en del av årsplanen (Alvestad, 2004, s. 19-20).

Fagområdene kan knyttes opp mot formelle og uformelle lærings situasjoner. Formelle lærings situasjon kan være måltid i barnehagen, mens uformelle lærings situasjon kan være lek med digitale verktøy. Årsplanene viser til to barnehager som utdyper rammeplanens fagområder ulikt, med tanke på de nye fagområder fra revidert rammeplan.

Den *formelle lærings situasjonen* kan knyttes til Ole Brumms beskrivelse av kosthold, som omtaler begrepet mat. Det andre funnet viser til helsedirektoratet klare føringer for barnehagens kosthold (2021). I tillegg beskrives av digitale verktøy som kan være teknologi. Dette viser at Ole Brumm barnehage har fått implementert de to nye begrepene fra rammeplanens fagområder. Beskrivelsene av de nye implementerte begrepene kan være noe kort, men er mer presenter enn i de andre tre årsplaner. Det viser til revidert rammeplan sine to nye begreper i fagområder som er mat og teknologi (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 49-50 & 52-53).

Den *uformelle lærings situasjonen* kan knyttes til Tiger barnehage, som viser til at teknologi er digitale verktøy. Dette samstemmer ikke med Halstvedt (2019) beskrivelse i artikkel *Forskerfrø* om teknologi som mer enn digitale verktøy. Digitale verktøy kan også være eksperimenter eller hvordan vi bruker en ostehøvel. Det legges vekt på at barna skal være med

å skape og produsere produkter. Det kan sees i sammenheng med årsplanen til Tiger barnehagen, der barna er med å skape sine egne uttrykk.

Funn fra dokumentanalyse av årsplaner er at alle barnehagen har en årsplan, der det presenteres rammeplanens fagområder begreper mat og teknologi jamfør revidert rammeplan. Det viser til at årsplan er et lovpålagt og offentlig dokument (Barnehageloven, 2005, § 2) og er beskrevet i rammeplanen som et arbeidsredskap for barnehagens personal (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 37-38).

4.3. Hvordan presenteres fagområdene i progresjonsplan?

Vi har valgt å se på en progresjonsplan fra hver av de fire barnehagene, der alle fire barnehagen presenterer fagområdene på ulike måter.

Det første funn er fra progresjonsplanen til Nasse nøff barnehage. Vi har valgt å trekke ut to av fagområdene de har forklart, fordi beskrivelsen forklarer de to nye begrepene fra revidert rammeplan. Sitat fra progresjonsplan til Nasse Nøff barnehage, som viser ordlyd samsvarer med rammeplanens fagområder 2017:

Vi har satt opp en oversikt over fagområdene fra rammeplan. Det barna skal oppleve og få erfaringer med i barnehagen i de ulike aldersgruppene. Barn lærer ulikt, der aldersinndeling kan gi en fleksibilitet.

Fagområde Natur, miljø og teknologi:

«Barnehagen skal legge til rette for at barna kan forbli nysgjerrige på naturvitenskapelige fenomener, oppleve tilhørighet til naturen og gjøre erfaringer med bruk av teknologi og redskaper» (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 52).

Fagområde Kropp, bevegelse, mat og helse:

«Barnehagen skal legge til rette for at alle barn kan oppleve bevegelsesglede, matglede og matkultur, mentalt og sosialt velvære og fysisk og psykisk helse» (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 49).

Det andre funnet er fra Tussi barnehage, der de har en felles progresjonsplan for alle barnehagene i kommunen. Styrer i Tussi barnehage beskrev progresjonsplanen innhold:

Jeg sammen med andre styrere fra kommunen utarbeidet en felles progresjonsplan. Progresjonsplanen presenter fagområdene kort, som deles inni tre ulike nivåer i forhold til barnets utvikling. I vår barnehage har vi knyttet et fagområde opp mot hver måned, utenom Kommunikasjon, språk og tekst som vi har hver måned.

Det tredje funnet er hentet fra progresjonsplanen til Tiger barnehage. Den viser at fagområde med begrepet teknikk henger igjen fra rammeplanens fagområder fra 2006. De har allikevel

fått med seg teknologi jamfør rammeplanens fagområder sitt sitat 2017. Denne barnehagen viser at de fokuserer på skole fag:

Naturfag i barnehagen:

«Barnehagen skal legge til rette for at barna skal få være nysgjerrige på naturvitenskapelige fenomen og gjøre erfaringer med å bruke teknologi og redskaper» (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 52).

Fagområde «Natur, miljø og teknikk» er det fagområdet i Rammeplanen som i størst grad kan relateres til skolefaget naturfag.

Det fjerde funnet er hentet fra progresjonsplanen til Ole Brumm barnehagen. Den viser at fagområdene knyttes opp mot tema. Dette er et eksempel fra desember måned, der temaet er jul. Progresjonsplan er bygget opp etter måneder og tema. De to nye begrepene har fortsatt ordlyd fra rammeplanens fagområder 2006.

Kommunikasjon, språk og tekst: Vi blir kjent med julefortellinger.

Kropp, bevegelse og helse: Vi henter juletre.

Kunst, kultur og kreativitet: Vi lager julegaver og julepynt.

Natur, miljø og teknikk: Vi baker pepperkaker.

Tall, rom og form: Vi teller ned dagene til jul.

Etikk, religion og filosof: Vi markerer julehøytiden, med nissefest, luciafeiring og formidling av julebudskapet.

Nærmiljø og samfunn: Vi besøker eldresenteret.

Hvordan rammeplanens fagområder blir presentert i progresjonsplanen, kan være en påvirkende av hvordan styrer har brukt sine roller i implementeringsprosessen. Vi ser fire ulike måter å presentere rammeplanens fagområder på, selv om det er noen likheter.

Vi vil først trekke fram funn fra Tiger og Nasse Nøff barnehages progresjonsplaner. Begge barnehagenes progresjonsplaner presenterer innholdet med å vise til sitater fra fagområder i rammeplanen. I tillegg til hva personalet skal gjøre i møte med barna. Dette kan sees i sammenheng med død mus pedagogikken, der barnas interesse er i fokus og personalet følger barnets interesser. Død mus pedagogikken er en måte personalet kan møte barn på for å skape læring i uformelle situasjoner som kan være lek. Dette viser til barnets nysgjerrighet og undring (Langholm, et al., 2017, s. 26-27). Personalet kompetanse kan påvirke sin forståelse av de ulike fagområder, som igjen påvirkes av hvordan styrer har implementer fagområder i personalgruppen igjennom implementeringsprosess. Personalet med et slik fokus med å følge barnas interesse, krever at personalet har innsikt i hva rammeplanens fagområder inneholder for å drive et godt pedagogisk tilbud til barna. Det støttes opp under den revidert rammeplan,

hvor ordlyden er mer forpliktende og uttrykkes med hva «personal skal» oppimot alle fagområder (Kunnskapsdepartementet, s. 47-57).

Vi vil deretter trekke frem progresjonsplaner til Tussi og Ole Brumm barnehager, der fagområdene knyttes opp mot tema. I progresjonsplanen til Tussi barnehage er søkelyset på to fagområder knyttet til temaet den hver måned. Fagområdet Kommunikasjon, språk og tekst er fast hver måned, mens tema og et av fagområdene skiftes hver måned. I løpet av året vil det bli satt søkelys på alle fagområder. Dette funnet med fokuset på fagområde Kommunikasjons, språk og tekst samstemmer med NORCE underveisrapport funn fra barnehagene i 2009, mens i 2019 var fokuset på de to nye begrepene mat og teknologi (Homme et al., 2020, s.158). Det kan på den ene siden vise at Tussi barnehage ikke har implementert de nye begrepene mat og teknologi, med er foresatt opptatt av fagområdene fra rammeplanen 2006. På den andre siden får personalet knyttet to fagområder opp mot et tema, får muligheten til å jobbe er i dybden av hva som ligger i fagområde.

I likhet med Tussi barnehage har Ole Brum barnehages progresjonsplan fokus på tema. Det er allikevel ulikt med at alle fagområder vektlegges hver måned. Funn fra progresjonsplan viser at fagområde Kropp, bevegelse og helse mangler begrepet mat. Det samme ser vi i fagområdet Natur, miljø og teknikk, der teknikk ikke er endret til teknologi. Dermed kan vi se presentasjon av rammeplanens fagområder i progresjonsplaner ikke er implementert fra rammeplanen 2017. Ole Brumm barnehage sin progresjonsplan viser veldig tydelig hva personalet skal gjøre med å trekke ned tema jul mot hvert fagområde. Det viser en annen side av fagområdenes der personalet er mer forpliktet og tydelig på hva personalet skal gjøre i forhold til vært fagområder (Kunnskapsdepartementet, s. 47-57).

Det er noen likheter og ulikheter i presentasjoner av progresjonsplaner. Likheten er at alle har med fagområdene i progresjonsplaner, mens ulikheter er hvordan personalet skal presenteres. Nasse Nøff barnehage er den eneste barnehagen, der progresjonsplan samsvarer med de nye begreper i fagområder fra revidert rammeplanen 2017. I tillegg har fokus på hva personalet skal gjøre i forhold til fagområder (Kunnskapsdepartementet, s. 47-57).

4.4. Hvordan kan styrer påvirke implementeringsprosess av rammeplanens fagområder i barnehagens plandokumenter?

I denne delen vil vi først presenter våre funn knyttet til implementeringsprosess fra Stortinget via rammeplanen fra 2017 til barnehagen plandokumenter. Deretter vil vi drøfte hvordan styrer kan påvirke implementeringsprosess opp mot relevant teori.

Det først funnet er hentet fra intervju med styrer i Ole Brumm barnehage, som beskrev implementeringsprosess fra Barnehageloven og rammeplanen til barnehagens plandokumenter Dette er relevant fordi det visualiserer implementeringsprosess fra stortinget og nedover i organisasjonen: «Vi kan tenke oss at årsplanen er en paraply og rammeplanen er himmelen. Progresjonsplanen er spilene mens månedsplanen er håndtaket ut mot personal og foreldre. Barnehageloven er sola som lyser på himmelen».

Et annet funn viser hvordan styrer påvirker implementeringsprosess. Funnet er hentet fra intervju med styrer i Nasse Nøff barnehage, der styrer beskrev prosessen:

Rammeplanen fagområder fra 2017 viser tydelig hva personalet skal gjøre. Fagområdene er noe vi jobber med hele veien og er innom hver dag. Personlig bruker jeg rammeplanen i det daglige arbeidet og oppmuntrer mine kolleger til å gjøre det samme. Vi dokumenter hvordan vi bruker fagområdene på barnehagens Instagram. Vi har jobbet mye med fagområdene og snakker mye om endringer i hvordan vi i personalet skal gjøre og knytter det til fagområdene. Jeg er personlig mer glad i rammeplanen, enn å bruke årsplanen. Årsplanen er noe jeg må gjøre, og gjør det etter en mal kommunen har. Før jeg skriver årsplanen inkluderer jeg personale i prosessen. Det samme gjør pedagogisk leder med personalet på sin gruppe før de skriver progresjonsplaner.

Det tredje funnet henter vi fra intervju med styrer i Tiger barnehage, der styrer beskrev implementeringsprosessen slik:

Jeg og en pedagogisk leder skriver årsplan og progresjonsplaner, der personalet i ettertid blir inkludert i implementeringen. Selve fagområdene har vi ikke hatt så mye fokus på iforhold til rammeplanen 2017 kom, men når rammeplanen 2006 kom lag jeg opp til refleksjon om fagområdene både individuelt og i grupper. Alle i personalet har vært med på dette arbeidet.

Det fjerde funnet hentes fra intervju med styrer i Tussi barnehage, der styrer beskrev implementeringsprosessen fra rammeplanens fagområder til barnehagens plandokumenter:

Årsplan og progresjonsplan er lik i hele kommunen. Det er styrerne i kommunene som utarbeider felles planer. Dette liker ikke jeg og har inkludert personalet i den praktiske

implementeringsprosessen. Det å ha lik årsplan og progresjonsplan for hele kommunen kan være bra for barnehager som ikke er faglig sterke. Jeg er opptatt av å begynne med hele personalet ikke bare med pedagogiske ledere. Jeg vil trekke frem bottom-up modellen (Styrer viser til modellen med å tegne en trekant som peker nedover). Jeg startet å informere hele personalet om innholdet i den nye rammeplanen. Når vi jobbet med fagområdene, fikk personalet komme med sine styrker. Personalet var ulike, og kunne utfylle hverandre. Jeg synes det var vanskeligere å få med nytt personal, når de ikke har vært med fra starten av implementeringen.

Det siste funnet vi vil vise til er fra intervju av styrer i Tussi barnehage, der personalet må forholde seg til Barnehageloven og rammeplan for barnehage: «Vi i barnehage må forholde oss til Barnehageloven, som det står beskrevet i paragraf 2. Rammeplanen er bare en forskrift, som vi jobber etter. Jeg opplever som styrer at vi jobber mer etter hva rammeplanen sier enn det vi klarer å dokumentere».

Alle fem funnene viser til implementeringsprosesser, der det begynner med hva som skal implementeres. Oppgaven viser til rammeplanens fagområder skal implementeres i barnehagens plandokumenter. Det tar oss med til Fullans første fase initiering, som viser til begrepet kjernekomponenter. Kjernekomponenter er hva som skal implementeres (jf. Roland 2022, s. 50-51 referer til Fullan 2016). Implementering av rammeplanens fagområder er et mål fra regjeringen, hvor hele personalet er forpliktet til å forholde seg til. I tråd med påstanden til styrer i Tussi, der personalet skal jobbe etter rammeplanens forskrifter mer enn det blir presentert i barnehagens plandokumenter. Styrer i Nasse Nøff beskrev at de dokumenterte rammeplanens fagområder på barnehagens Instagram. Det kan være en god måte å presentere hva barnehagen gjør i forhold til rammeplanens fagområder. Det leder oss videre til plan, hvor alle barnehagene skal ha en plan å jobbe etter. Dette er noe vi kjenner igjen fra vår egen praksis, at alle planer ikke er like utfyllende. Planer som ikke er like utflytende kan føre til at personalet står friere å følge barnets interesse. Det krevet at personalet vet hva som skal gjøres i forhold til rammeplanens fagområder. På den ene siden er planer veldig detaljerte, kan det hindre at personalet ser barnas interesse og bare gjør det som står i planer. På den andre siden kan fremme med å kvalitet sikre rammeplanene fagområder blir gjennomført etter rammeplanens fagområder sier personalet skal gjøre. Vi vet nå at rammeplanens fagområder skal implementeres, men hvordan blir fagområder implementert. Det tar oss videre til hvordan implementering utføres i barnehagens plandokumenter.

Vi vil se på hvordan implementeringsprosess utføres ved å trekke inn begrepet implementeringsdriver som er trening, veiledning eller støtte. Hvordan implementeringsprosessen blir utført kan styrke forholdet mellom styrer og personal, der det kan påvirke resultatet i de skriftlige plandokumenter (jf. Roland 2022, s. 50-51 referer til Fullan 2016). I intervjuet med styrer fra Tussi barnehage ønsket styrer egne plandokumenter for sin barnehage. Implementeringsprosessen med tanke på de skriftlige planene, var ikke hele personalet inkludert. Styrer ønsket å inkludere personalet i prosessen, der vi kan sammenligne det med implementeringsdriver. Styrer ved å inkludere personalet både kan støtte, trene og veilede personalet. Styrer i Tussi barnehage benyttet implementeringsdriverne etter at rammeplanens fagområder er implementerte i skriftlige årsplan og progresjonsplan. Personalet fikk mulig et eierforhold til hva de skulle gjøre iforhold til planer. Dette ligner på hvordan styrer i Tiger barnehage implementert fagområdene i etterkant av skriftlige planer igjennom støtte, veileder og trene av fagområder. I motsetning til Tussi og Tiger barnehage beskrev styrer i Nasse Nøff implementeringsprosess, der hele personalet var med. Implementering igjennom daglige samtale, der styrer oppmuntret til å bruke rammeplanen. Styrer viser til implementeringsprosess. der personalet er med å påvirke hva som skal stå både i årsplan og progresjonsplaner.

Det positive med å inkludere hele personalet i implementeringsprosess, kan gi en fellesforståelse og eierskap til årsplan og progresjonsplaner. Det viser til hvordan styrerne i Nasse Nøff barnehage beskrev sine implementeringsprosesser. Det negative med implementeringene i Tussi og Tiger barnehage er at personalet ikke er med på hele implementeringsprosess, men får ferdige plandokumenter personalet skal arbeide etter. Styrerne i Tiger og Tussi tar i bruk implementeringsdriverne etter plandokumenter er skriftliggjort. Det er motsatt av hva Nasse Nøff som tar i bruk implementeringsdriverne før plandokumentene er skrevet. Dette argumentet styrkes av at implementeringsdriverne kan påvirke resultater. Hvordan kan styrer påvirke implementeringsprosess av rammeplanens fagområder i barnehagens plandokumenter. Vi viser til at implementering som kan skje på to ulike måter. På den ene siden blir personalet inkludert og er med å påvirke plandokumenter. På en andre siden er det styrerne eller pedagogiske ledere som skriver plandokumenter og deretter prøver å implementere planer i barnehage. Implementering av plandokumenter leder oss videre inn på top-down og bottom-up-perspektiver.

Det første funnet viser til top-down-perspektivet. Dette funnet er fra Ole Brumm barnehage, der styrer beskrev prosessen fra regjeringen til barnehagens plandokumenter. Denne beskrivelsen kan sees i sammenheng med et top-down-perspektiv, hvor politiske ledere er på toppen og vedtar hva barnehagen må gjøre i forhold til samfunnsmandat og styringsdokument (jf. Winter og Nielsen, 2008, s. 96). Top-down-perspektivet er interessant med tanke på hvilken påvirkning det har på barnehagens innhold. Det som er positivt med at barnehager har felles lover og forskrifter å forholde seg til, er at alle barnehager har et felles utgangspunkt. Det som kan være negativt er at barnehager har ulike kompetanse og utføringen av oppdrag fra regjeringen blir presentert ulikt. Det kan føre til varierende pedagogisk tilbud i barnehager.

Hvordan styrer i Ole Brumm beskrev implementeringsprosess kan sammenliknes med Winter Integrerte implementeringsmodell (Winter & Nielsen, 2008, s. 18), hvor faktoren politisk design, der politiske vedtak påvirker kommuner og barnehager. Winters integrerte implementeringsmodell viser hvilken makt regjeringen har overfor barnehagen innhold igjennom Barnehageloven og rammeplan for barnehage, som vektlegger hva personalet skal gjøre i barnehager. Det leder oss til den neste faktoren organisatorisk og interorganisatorisk adferd, hvor barnehager får et krav fra regjeringen om å gjennomføre rammeplanens fagområder. Den tredje ledelse, hvor i barnehagen er det styreren, som har et ansvar for å iverksette vedtak fra regjeringen. Winters Integrerte implementeringsmodell har likheter til Rørviks Hierarkidoktrine, et top-down-perspektiv (Rørvik et al. 2014, s. 111).

Måten personalet i Tussi og Tiger barnehage fikk ferdige plandokumenter kan sees i sammenheng med et top-down-perspektiv. Begge barnehagene får ferdig plandokumenter før personalet blir inkludert i implementering av rammeplanens fagområder. Tussi barnehage har en felles årsplan og progresjonsplan utarbeidet av kommunens styrere, derfor lik for alle kommunale barnehager innad i denne kommunen. Dette gir alle barnehagene i kommunene et felles utgangspunkt. Tiger barnehage utarbeidelse av planer ligner på planer i kommunene til Tussi barnehage. Det vil si at Tiger barnehage har en felles progresjonsplan i barnehagen, som er utarbeidet av styrer og en pedagogisk leder.

I motsetning til top-down-perspektiv leder det oss videre til et bottom-up-perspektivet (jf. Winter og Nielsen, 2008, s. 96). Funnene fra Nasse Nøff viser et bottom-up-perspektiv i implementeringen av fagområder. Tussi beskrev et bottom-up-perspektiv under den praktiske delen av implementeringsprosess med personalet. I forbindelse med bottom-up-perspektivet

vil vi trekke fram Røviks Profesjonsdoktrine som er den andre av doktrinene, der implementering starter nedenfra og oppover i organisasjonen (Rørvik et al. 2014, s. 112). Røviks beskrivelse av kompetanse heving, utfører styrer i Nasse Nøff barnehage med å la personalet få påvirke planene igjennom samtale og bruke rammeplanens fagområder i det daglige. Styrerne og personalet kan da få en felles erfaring, med å sammen sette seg inn i hva rammeplanens fagområder inneholder. Dette gjenspeiler hvordan styrer i Nasse Nøff påvirker implementeringsprosess med et bottom-up-perspektiv, der styrer i daglige samtaler inkluderer personalet i hva som står i rammeplanens fagområder. Styrer skrev selv årsplan, men delegerte den skriftlige delen av progresjonsplaner til pedagogisk ledere knyttet til hver barnegruppe. Dette tyder på at styrerne tok ansvar for implementerings prosessen, med å inkludere hele personalet.

Det positive med å starte implementering av fagområder nedenfra sammen med personalet er at alle kan få eierskap til planer. Styrer i Tussi nevnte at personalet som ikke er med fra starten av, får ikke med seg hele implementeringsprosess. Det negative kan være at nytt personal ikke får samme kompetanse som resten av personalet. Personalet kan da ikke få samme eierskap til rammeplanens fagområder. Styrer kan påvirke hvordan implementeringsprosess utføres med et top-down eller bottom-up-perspektiv.

Alle styrerne var med å påvirke hvordan implementeringsprosess av rammeplanens fagområder ble presentert i barnehagens plandokumenter. Styrerne kan ikke velge bort implementeringsprosess, men kan velge hvordan. Prosessen fra regjeringen til barnehagen har et top-down-perspektiv i implementeringen. Top-down-perspektiv valgte de fleste styrerne i implementeringsprosessen av rammeplanens fagområder, når det gjaldt barnehagens plandokumenter. Det ble i samarbeid mellom styrerne eller styrer og pedagogisk leder, der de skrev plandokumenter i forkant av å inkludere øvrige personal. Nasse Nøff barnehage presenterer et bottom-up-perspektiv før styrer og pedagogisk ledere formulerte fagområder i årsplan og progresjonsplan. Plandokumenter til Nasse Nøff presenterte rammeplanens plandokumenter i samsvar med rammeplanens fagområder jamfør rammeplan 2017.

5. Avslutning

I denne oppgaven har vi ønsket å se på styrers rolle og påvirkning i implementeringsprosesser av rammeplanens fagområder i barnehages plandokumenter. Vi har vært nysgjerrige på hvilken ulike roller og perspektiver styrere kan ha i implementeringsprosess. Derfor har vi valgt kvalitativt intervju med styrere, der målet var å finne ut mer om ulike roller styrer kan ha og hvordan styrer kan påvirke implementeringsprosessen. Vi analyserte årsplaner og progresjonsplaner for å finne ut hvordan rammeplanens fagområder ble presentert.

Styrers roller i implementeringsprosess kan være både læringsledelse og administrativ ledelse. Læringsledelse der styrer har ansvaret for kompetanseheving av rammeplanens fagområder. Administrativ ledelse er mer den praktiske delen i hverdagen og implementeringsprosess, der styrer leder og organiserer det daglige arbeidet i barnehagen. Styrer kan da velge å inkludere hele personalet i implementeringsprosess eller delegere noen av oppgavene til pedagogisk leder. Vi fant eksempler på begge rollene, der styrer påvirker implementeringprosess enten med top-down eller bottom-up-perspektiver før eller etter skriftliggjort plandokumenter.

Funn fra dokumentanalyse av årsplaner viser at presentasjon av rammeplanens fagområder samsvarer med begreper mat og teknologi jamfør revidert rammeplan 2017. Dette funnet viser lik presentasjon uavhengig av styrers roller eller påvirkning av top-down eller bottom-up-perspektiver.

Funn fra dokumentanalyse viser noen likheter og ulikheter i presentasjoner av progresjonsplaner. Likheten er at alle barnehagenes progresjonsplaner presenterer rammeplanens fagområder. Ulikheten er hvordan fagområdene ble presentert i progresjonsplaner. To av barnehagenes progresjonsplaner presenterer fagområder til hva rammeplanen vektlegger og barns interesser. De to andre barnehagenes progresjonsplaner viser til fagområder knyttet til tema. Progresjonsplan til Nasse Nøff barnehage er den eneste hvor de nye begrepene fra fagområder samsvarer jamført revidert rammeplan 2017. Styrer i Nasse Nøff barnehage benyttet et bottom-up-perspektiv før skriftlig utarbeidelse av plandokumenter og benyttet rammeplanen i det daglige arbeidet. De andre tre styrerne benyttet et top-down-perspektiv før utarbeidelsen av plandokumenter. Plandokumenter ble utarbeidet og deretter implementert med et bottom-up-perspektivet, hvor personalet ble inkludert i progresjonsplaner.

Alle styrerne var med å påvirke hvordan implementeringsprosesser av rammeplanens fagområder ble presentert i barnehagens plandokumenter. Styrerne kan ikke velge bort implementeringsprosess, men kan velge hvordan. Prosessen fra regjeringen til barnehagen har et top-down-perspektiv i implementering. Plandokumenter ble enten skrevet av styreere eller styrer og pedagogisk leder i forkant av å inkludere øvrige personal.

Funn og arbeid med bacheloroppgaven har gjort oss mer bevisst i hvordan styrer kan påvirke implementeringsprosesser i barnehager. På tross av at alle barnehager skal forholde seg til de samme samfunnsmandat og styringsdokument, ser vi likheter og ulikheter presentert i årsplaner og progresjonsplaner. Våre ambisjoner videre er å vektlegge rammeplan for barnehage som et arbeidsdokument, der vi følger med på hva regjeringen vedtar av endringer som kan påvirke vårt arbeid som utdannet barnehagelærere.

6. Litteraturliste

- Alvestad, M. (2004). *Årpslanarbeid i barnehagen* (2. utg.). Universitetsforlaget.
- Alvestad, M. (2022). Planarbeid i barnehagen. I M. Alvestad & M. Jernes, (red.), *Barnehageutvikling* (s. 61-75). Universitetsforlaget.
- Meld. st. 19(2015-2016). (2016). *Regjeringen*. Hentet fra Melding til stortinget:
<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-19-20152016/id2479078/?ch=1>
- Barnehageloven. (2005). *Lov om barnehagelover*. Hentet fra (LOV 2005-06-17-64) Lovdata:
<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-06-17-64>
- Børhaug, K., Helgøy, I., Homme, A., Lotsberg, D. Ø. & Ludvigsen, K. (2011). *Styring, organisering og ledelse i barnehagen*. Fagbokforlaget.
- Christoffersen, L. & Johannessen, A. (2012). *Forskingsmetode for lærerutdanningene*. Abstrakt forlag.
- Dalland, O. (2020). *Metode og oppgaveskriving* (7. utg.). Gyldendal.
- Halstvedt, C. B. (2019). Hva er teknologi og hvordan kan vi jobbe med det i barnehagen?
<https://www.xn--forskerfr-t8a.no/artikkel/vis.html?tid=2238519>.
- Helsedirektoratet. (2021). *Mat og måltider i barnehagen*. Hentet fra Nasjonal faglig retningslinje: <https://www.helsedirektoratet.no/retningslinjer/mat-og-maltider-i-barnehagen>
- Homme, A., Danielsen, H. & Ludvigsen, K. (red.), (2020). *Impelenteringen av rammeplan for barnehagen. Underveisrapport fra prosjektet Evaluering av implementering av rammeplanen for barnehagen*. NORCE samfunn.
- Kunnskapsdepartementet. (2006). *Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver*. Hentet fra Regjeringen:
<https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/kilde/kd/reg/2006/0001/ddd/pdfv/282023-rammeplanen.pdf>
- Kunnskapsdepartementet. (2017a). *Kunnskapsdepartementet*. Hentet fra Tildelingsbrev til Utdanningsdirektoratet for 2017:
https://nsd.no/polsys/data/filer/tildelingsbrev/utdanningsdirektoratet_2017.pdf
(Hentet 05.10.2020.)

- Kunnskapsdepartementet. (2017). *Rammeplan for barnehagen: Forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver*. Hentet fra Udir:
<https://www.udir.no/globalassets/filer/barnehage/rammeplan/rammeplan-for-barnehagen-bokmal2017.pdf>
- Langholm, G., (red.), Hilmo, I., Holter, K., Lea, A. & Synnes, K. (2017). *Forskerfrøboka* (2. utg.). Fagbokforlaget.
- Løkken, G., & Søbstad, F. (2013). *Observasjon og intervju i barnehagen* (3. utg.). Universitetsforlaget.
- Madland, A. (2010). Foreldremedvirking i barnehagen. I Ø. Kvello (red.), *Barnas barnehage 1. Målsetninger, føringer og rammer for barnehagen* (s. 211-224). Gyldendal.
- NESH. (2021). *Forskningsetikk*. Hentet fra De nasjonale forskningsetiske komiteene:
<https://www.forskningsetikk.no/globalassets/dokumenter/4-publikasjoner-som-pdf/forskningsetiske-retningslinjer-for-samfunnsvitenskap-og-humaniora>
- Nordahl, T., & Hansen, O. (2021). *Dettte vet vi om barnehagen: Implementering av endringsprosesser i barnehagen*. Gyldendal.
- Ot.prp. nr. 72(2004–2005). (2005). *Regjeringen*. Hentet fra Om lov om barnehager (barnehageloven): <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/otprp-nr-72-2004-2005-/id399361/>
- Røvik, K. A. (2014). Translasjon- enalternativ doktrine for implementering. I K. A. Røvik, T. V. Eilertsen & E. M. Furu, (red.), *Reformideer i norks skole Spredning, oversettelse og implementering* (s. 404-417). Cappelen damm akademisk.
- Roland, P. (2022). Ledelseskompetanse: hvordan lede utviklingsprosesser i barnehagen? I M. Alvestad & M. Jernes, (red.), *Barnehageutvikling* (s. 47-60). Universitetsforlaget.
- Thurén, T. (2009). *Vitenskapsteori for nybegynnere* (2. utg.). Gyldendal.
- Wadel, C. C. (2008). Pædagogisk ledelse og utvikling af lærende organisationer. I E. E. Sørensen, L. Hounsgaard, B. Ryberg, & F. B. Andersen, *Ledelse oh læring-i organisationer* (s. 54-86). Hans Reitzles forlag.
- Winter, S. C., & Nielsen, V. L. (2008). *Implementering af politik*. Hans Reitzels Forlag.

7. Vedlegg:

7.1.Vedlegg 1: Intervjuguide

Intervjuet startet med å presentere oss selv. En av oss intervjuer, mens den andre noterer.

Vår problemstilling er:

Hvordan kan styrer påvirke implementeringsprosess av rammeplanens fagområder i barnehagers plandokumenter?

Vår første styrer fikk ikke intervjuguiden på forhånd. Vi erfarte det kunne være nyttig for styrer å ha spørsmålene foran seg. Alle de tre andre styrerne fikk intervjuguiden på forhånd.

<p>Problemstilling: <i>Hvordan kan styrer påvirke implementeringsprosess av rammeplanens fagområder i barnehagers plandokumenter?</i></p> <p>Plandokumenter er i denne settingen årsplan og progresjonsplaner.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Hvordan har personalet blitt kjent med rammeplanens fagområder? • Hvilke hovedfokus har barnehagen i forhold til fagområdene? • Er det noen fagområder som er mer utfordrende å synliggjøre i barnehagens plan dokumenter? • Er det noen fagområder som er mer synlig i barnehagens plan dokumenter og hvorfor?
<p>Forskerspørsmål: Hvordan presenteres fagområdene i årsplaner og progresjonsplaner?</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Hvem har vært med i prosessen med å utforme fagområdene i årsplanen? • Hvordan arbeider personalet med rammeplanens fagområder i forhold til årsplanen? • Hvem har vært med på å utforme fagområdene i progresjonsplanene? • Hvilken progresjon har det vært fra 2017 til nå i utforming av plan dokumenter som årsplan og progresjons plan? • Er det noe i implementering prosessen dere har endret på siden 2017? Hvorfor?

	<ul style="list-style-type: none">• Er årsplan og progresjons planen aktivt brukt av hele personalet?
Forskerspørsmål: Hvilken rolle har du som styrer i implementeringsprosessen?	<ul style="list-style-type: none">• Hvordan organiserer du som styrer skriftliggjøringen av årsplan og progresjonsplaner?• Hvordan leder du personalet til aktivt å arbeide med fagområdene i barnehagen ut ifra plan dokumentene?• Hvilken erfaring har du som styrer gjort deg i arbeidet med implementeringsprosessen av fagområdene i plan dokumentene som årsplanen og progresjonsplan?

7.2.Vedlegg 2: Samtykkeskjema

Vil du bli intervjuet vedrørende vår bachelor-oppgave om hvordan rammeplanens fagområder er synlig i barnehagens arbeidsplaner.

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er:

Hvordan kan styrer påvirke implementeringsprosess av rammeplanenes fagområder til barnehagens plandokumenter?

I dette skrive får du informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål:

Vi ønsker å se nærmere på hvordan styrer kan påvirke implementeringsprosess av rammeplanenes fagområder til barnehagens plandokumenter som årsplaner og progresjonsplaner.

Intervjuet vil bestå av ca. 15 spørsmål, og vil vare i maks 60 minutter. Informasjonen som innhentes under intervjuet vil analyseres og skape grunnlaget for videre arbeid mot en bacheloroppgave. Prosjektdeltaker vil motta en intervjuguide med forskningsspørsmålene, i tillegg til dette samtykke skjemaet. Vi ønsker å analysere barnehagens plandokumenters likheter og ulikheter. Lurer derfor på om vi kan få tilsendt deres årsplan og en progresjonsplan? Dette ønsker vi for å se hvordan fagområdene er presentert i de ulike plan dokumentene.

Forskningsspørsmål vil bli rettet mot hvilken roller styrer har i implementeringsprosesser av rammeplanens fagområder og hvordan fagområdene er presentert i plandokumenter som årsplaner og progresjonsplaner.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Du får spørsmål om å delta fordi du har mer enn 16 års erfaring i barnehage.

Hva innebærer det for deg å delta?

Metoden vi bruker er intervju, hvor den ene transkriberer og den andre intervjuer. Vi vil omtale deg som en informant. Informasjonen vil bli anonymisert og barnehagen vil få et fiktivt navn. Transkriberingens vil være inne på et låst dokument på teams.

Hvis du velger å delta i prosjektet innebærer det at du er med på ett intervju. Intervjuet vil vare i maks 1 time. Intervjuet vil ta for seg spørsmål om hva dine tanker er om implementering av rammeplanens fagområder i barnehagens plandokumenter.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykke tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle opplysninger om deg vil da bli anonymisert. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

- Det vil kun være prosjektansvarlig som har tilgang til dine privatopplysninger. Informasjonen du gir i intervjuet vil bli anonymisert, når det blir delt med veileder, prosjektgruppe og i selve bacheloroppgaven.
- Navn og kontaktopplysningene dine vil bli lagret på prosjektansvarlige teams, og vil bli slettet etter oppgaven er levert inn.

Intervjudeltakerne vil ikke kunne gjenkjennes i publikasjonen.

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

Prosjektet skal etter planen avsluttes **06.01.2023**. Ved prosjektslutt vil personopplysninger slettes.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke personopplysninger som er registrert om deg,
- å få rettet personopplysninger om deg,
- få slettet personopplysninger om deg,
- få utlevert en kopi av dine personopplysninger (dataportabilitet), og
- å sende klage til personvernombudet eller Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

- Universitetet i Stavanger ved student Annie Tjelta og Janne Idsø Nordbø
- Email: annie.tjelta@uis.no eller ja.idso@stud.uis.no

Med vennlig hilsen

Annie Tjelta og Janne Idsø Nordbø

SAMTYKKEERKLÆRING

Jeg har mottatt og forstått informasjon om vårt forskningsprosjekt ved rørende vår Bachelor oppgave. Vi forsker på hvordan styrere leder og organiserer implementeringsprosessen fra rammeplanens fagområder til barnehagens plandokumenter? I intervjuet har vi fått anledning til å stille spørsmål som kan hjelpe oss i prosjektet. Intervjuet og prosjektet utføres av Annie Tjelta og Janne Idsø Nordbø barnehagelærerstudenter ved Universitet i Stavanger.

Jeg samtykker til:

- å delta i intervju

Jeg samtykker til:

- at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet, ca. 06.01.2023.

Prosjektdeltakers navn med blokkbokstaver:

.....
.....

.....
.....

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

7.3.Vedlegg 3: Gruppe kontrakt Bachelor 2022/2023.

Gruppe:

Janne Idsø Nordbø og Annie Tjelta

Forventninger til deltakelse, progresjon, delmål og lignende?

- Møter til avtalt tidspunkt.
- Gi beskjed hvis du ikke klarer å møte til avtalt tidspunkt.
- Vi tar ansvar for å ta ordet, og gi rom for hverandre
- Begge to setter av datoer etter plan.
- Jobber for en B.
- Vi sørge for et godt arbeidsmiljø/ samarbeid.
- Ikke levere inn plagiat, men egen produsert tekst etter å ha lest og jobbet med pensumet.
- Hjelp og veilede hverandre.

Hvordan skal avgjørelsen tas? Hvor ofte skal vi møtes?

- Ved avgjørelser snakker vi sammen og finner en løsning.
- Vi møtes etter oppsatt plan og flere ganger etter behov.

Hva kreves av forberedelser til møte?

- Vi leser pensum i LSU, Ledelse og organisasjon og bachelor pensum.
- En stiller forberedt.

Tydeliggjøre sanksjoner ved «kontraktsbrudd»:

❖ Hva kan være alternative bidrag dersom noen ikke kan følge oppsatt plan?

- Vi blir enige om hva som skal gjøres dersom en ikke kan møte til avtalt tid.

❖ Tydeliggjøre kriterier for “utvisning” fra gruppen:

- Ikke møter opp på avtalt tidspunkt til gruppen.
- Ikke er forberedt.
- Ikke bidrar eller samarbeider

- **Se prosedyre for kontraktsbrudd/utvisning:**
- Først skriftlig advarsel om en ikke følger kriteriene for gruppen
- Andre skriftlig advarsel om en ikke følger kriteriene for gruppen
- Kontakter veileder skriftlig med kopi av første og andre advarsel.
- Ingen bedring: Kastes ut av gruppen med samråd av veileder.

23.08.2022

Dato og underskrift

Annie Tjelta

Janne Idsiv Nordbo